

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2008-3-238 (İlk İnceleme)
Karar Sayısı : 09-01/4-4
Karar Tarihi : 8.1.2009

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Tuncay SONGÖR, M.Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif
ERSİN, Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖRLER: Pelin ERDOĞAN, Neyzar MENTEŞOĞLU

C. ŞİKAYET

EDEN : Gizlilik talebi bulunmaktadır.

20 **D. HAKKINDA İNCELEME YAPILAN:**

Arçelik A.Ş.
Sütlüce Karaağaç Caddesi No:2/6 Beyoğlu 34445 İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Arçelik A.Ş.'nin bayilerine depo bulundurma zorunluluğu getirdiği, sipariş vermemesine rağmen bayiye mal gönderdiği, bayinin Arçelik'in dayattığı koşullara uymaması halinde bayilik sözleşmesinin feshedileceği ve bu uygulamanın bayiye zor durumda bıraktığı iddiası.

30 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle; Arçelik A.Ş. (Arçelik) bayisi olan şikâyetçi tarafından Arçelik'in, bayiye depo bulundurma zorunluluğu getirdiği, sipariş vermemesine rağmen bayiye mal gönderdiği, Arçelik'in dayattığı koşullara uymaması halinde bayilik sözleşmesinin feshedileceği yönünde tehditte bulunduğu ve bu uygulamanın bayiye zor durumda bıraktığı iddia edilmiş ve Arçelik'in bayilere dayatmalı olarak mal vermesi, Arçelik'in bayilere karşı tekelci tutumu ve bayiler arasında ayırım yapması hakkında gereğinin yapılması talep edilmiştir.

40 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 3.12.2008 tarih ve 7976 sayılı ile intikal eden başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesi uyarınca yapılan inceleme sonucu düzenlenen 29.12.2008 tarih ve 2008-3-238/İİ-08-PE sayılı İlk İnceleme Raporu 30.12.2008 tarih, REK.0.07.00.00-110/285 sayılı Başkanlık Önergesi ile 09-01 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; Arçelik A.Ş.'nin şikâyete konu eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında ihlal oluşturmadığı ve Arçelik A.Ş. hakkında herhangi bir işlem yapılmasına gerek bulunmadığı sonuç ve kanaatine ulaşıldığı ifade edilmektedir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

50 I.1. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

I.1.1 Şikâyete Konu Eylemler

60 Bayi esas olarak, Arçelik'in bayiye karşı dayatmacı davranışlar içerisinde olduğundan şikâyet etmektedir. Şikâyetçi tarafından belirtilen bu dayatmacı davranışlar özetle, satsa da satmasa da bayiye sürekli ürün gönderilmesi, bayi ürün depolamak istemediğinde siparişlerinin karşılanmaması, bayiye Arçelik'i eleştirme şansı tanınmaması ve Arçelik'in koşullarına uyulmadığı takdirde bayilik sözleşmesinin feshi tehdidi olarak sayılabilir. Şikâyete konu eylemler Arçelik ve bayileri arasındaki dikey ilişkide ortaya çıkmakta olup, taraflar arasında özel hukuk hükümlerine göre akdedilmiş sözleşmelerin sonucudur.

70 Şikâyetçi başvurusunda, yukarıda sayılan iddiaların yanında Arçelik'in bayiler arasında ayırmacılık yaptığını belirtmiş ancak bu eylemin niteliği ile ilgili bilgi vermemiştir. Bu nedenle 17.12.2008 tarihinde raportörlerce başvuru sahibi ile bir telefon görüşmesi yapılmış ve Arçelik'in bayiler arasında ayırmacılık yaptığı iddiası hakkında ayrıntılı bilgi talep edilmiştir. Yapılan görüşmede başvuru sahibi tarafından, Arçelik'in yeni çıkan ürünlerini öncelikle bazı bayilere gönderdiği, kendilerine ise 15-20 gün sonra gönderdiği ve bunun nedeninin fazla mal depolamak istemediklerini Arçelik'e bildirmesinden kaynaklandığı belirtilmiştir. Aynı nedenle Arçelik'in ürün tedarikini bir süre için tamamen kestiği dile getirilmiştir.

I.1.2. Hukuki Değerlendirme

80 Üretici teşebbüsün satıcılarla, ürünlerinin nihai tüketiciye ulaşmasını amaçlayan bayilik anlaşmaları yapmaktaki temel hedefi, ürünlerinin piyasada devamlı olarak bulunmasını ve tüketicinin istediği ürüne kolaylıkla ulaşabilmesini sağlamaktır. Bu amacın yerine getirilmesinde aksaklıklar yaşanmaması için üretici teşebbüsler bayilerine birtakım yükümlülükler getirmektedirler. Bu tip dikey ilişkilerde bayinin belirlenmiş büyüklükte bir deposunun olması zorunluluğu ve belirli miktarda ürün stoku bulundurması gibi yükümlülüklerle sıkça karşılaşılabilir. Arçelik'in de bayisine depo zorunluluğu getirmesinin ve bayiden ürün stoklamasını istemesinin bu çerçevede değerlendirilmesi gerekmektedir. Bunun yanında, Arçelik'in sözleşme şartlarına uymayan bayilerle olan sözleşmelerini feshetmesi, özel hukuk hükümleri kapsamında tarafların aralarında yapmış oldukları sözleşmeden kaynaklanabilir. Özel hukuk hükümleri çerçevesinde değerlendirilmesi gereken bu husus, 4054 sayılı Kanun kapsamında değildir.

90 Şikâyetçinin bir diğer iddiası da Arçelik'in bayileri arasında ayırmacılık yaptığı yönündedir. 4054 sayılı Kanun'un "Hakim Durumun Kötüye Kullanılması" başlıklı 6. maddesi, bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanmasını yasaklamaktadır. Anılan maddenin (b) bendinde "Eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek, doğrudan veya dolaylı olarak ayırmacılık yapılması" bir rekabet ihlali

09-01/4-4

türü olarak sayılmıştır. Şikâyetle belirtilen “bayiler arasında ayırmacılık yapıldığı iddiası” 4054 sayılı Kanun’un 6. maddesinin (b) bendi kapsamında değerlendirilebilir.

100 Kanun’un ilgili hükmünden de açıkça anlaşıldığı üzere, 6. madde kapsamında bir ihlalin ortaya çıkabilmesi için “*hakim durum*”un ve “*kötüye kullanma*” eyleminin birlikte bulunması şarttır. İnceleme kapsamında şikâyete konu teşebbüsün hakim durumda olup olmadığından önce şikâyete konu davranışın bir kötüye kullanma hali içerip içermediği değerlendirilecektir.

110 Bayiler arasında ayırmacılık yapıldığı iddiası başvuruda yalnızca bir cümlede geçmekte ve ne tür bir ayırım yapıldığına ilişkin kapsamlı bilgiye yer verilmemektedir. Şikâyetçi ile yapılan telefon görüşmesinde, Arçelik’in yeni çıkan ürünlerini öncelikle bazı bayilere gönderdiği, bu ürünleri şikâyet sahibi bayiye 15-20 gün sonra gönderdiği, bu durumun nedeninin bayinin fazla mal depolamak istemediğini Arçelik’e bildirmesi olduğu ve bayinin fazla ürün depolamak istemediğini belirttiği durumlarda Arçelik’in bir süreliğine ürün tedarikini durdurduğu bilgisine ulaşılmıştır.

120 Bu iddianın “Eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek, doğrudan veya dolaylı olarak ayırmacılık yapılması” çerçevesinde değerlendirilmesinde öncelikle üzerinde durulması gereken unsur alıcıların eşit durumda olup olmadığıdır. Bayiler buldukları coğrafi pazar, sahip oldukları müşteri potansiyeli ve satış kapasitesi gibi yönlerden birbirinden farklı özelliklere sahip olabilir ve bu nedenle eşit koşullarda değerlendirilmeyebilirler. Bu gibi durumlar eşit durumdaki alıcılara farklı koşullar uygulamak olarak nitelendirilmeyebilir.

130 Arçelik’in yeni çıkan bir ürünü öncelikle satış potansiyeli daha yüksek olan bayilere göndermek istemesinin ticari olarak rasyonel bir davranış olduğu ve satış potansiyelleri farklı olan iki bayinin eşit durumda kabul edilemeyebileceği dikkate alınmıştır. Ayrıca başvuru sahibi ile yapılan telefon görüşmesinden Arçelik’in daha fazla ürün depolayan bayiler lehine davrandığı anlaşılmaktadır. Bayinin fazla ürün depolamak istemediğini Arçelik’e bildirdiği dönemlerde, sipariş ettiğinde dahi Arçelik’in siparişlerini karşılamamasının rekabeti kısıtlamak gibi bir amacı olmasından değil, Arçelik ve bayi arasında bayilik sözleşmesinden kaynaklanan anlaşmazlıklardan ileri geldiği kanaatine ulaşılmıştır.

130 Arçelik’in faaliyet gösterdiği pazarlardaki konumuna ilişkin 25.9.2008 tarih ve 08-56/892-353 sayılı Arçelik A.Ş.’nin yetkili satıcıları ve yetkili servisleri ile ayrı ayrı imzaladığı anlaşmalara bireysel muafiyet tanınması talebi hakkındaki Kurul Kararında; Arçelik’in buzdolabı, mikrodalga fırın, tüplü televizyon, çamaşır makinesi ve bulaşık makinesi pazarlarında sahip olduğu pazar payı, geniş ürün gamı, bilinirliği yüksek ve güçlü markası ile finansal ve mali gücü sayesinde oldukça güçlü bir konumda olduğu; ancak rakiplerinin de bilinirliği yüksek, güçlü markalara sahip oldukları ve Arçelik üzerinde rekabetçi baskı yaratacak büyüklükte ve güçte firmalar oldukları değerlendirilmesi yapılmıştır. Söz konusu kararda Arçelik’in faaliyet gösterdiği pazarlarda hakim durumda olduğuna ilişkin bir tespitle bulunulmamıştır.

09-01/4-4

140 **J. SONUÇ**

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

Başvuru konusu iddialara ilişkin olarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde herhangi bir işlem yapılmasına gerek bulunmadığına, şikâyetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.